

บทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอนาแก
จังหวัดนครพนม

Roles and Duties for Local Development of Sub-district Headmen and Village
Headmen in Nakae District Nakhon, Phanom Province

เขมิกา ทองเรือง¹ คงฤทธิ์ กุลวงศ์² กาญจน ศาลปรีชา³

Khemika Thongrueang, khongrit kulwong, kan Sampreecha

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม (2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทและหน้าที่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยศึกษาจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 124 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): บทบาท; การพัฒนาท้องถิ่น; กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

The objectives of this study were: (1) to study the level of roles and duties for the local development of sub-district headmen and village headmen in Nakae District, Nakhon Phanom Province, and (2) to compare them. It was quantitative research classified by age, educational level, and length of tenure by studying from population. The sample consisted of 124 sub-district headmen and village headmen in Nakae District, Nakhon Phanom Province. The instrument used for data collection was a reliable questionnaire; and statistical tools used for data analysis were mean, frequency, standard deviation, percentage, one-way analysis of variance. The results showed that (1) the level of roles and duties for the local development

Received: 2024-05-29 Revised: 2024-06-26 Accepted: 2024-06-27

¹ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม สาขารัฐประศาสนศาสตร์ Faculty Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University. Public Administration. E-mail: khemika-25@hotmail.com

² คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม สาขารัฐประศาสนศาสตร์ Faculty Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University, Public Administration. drkongrit.npu@gmail.com

³ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม สาขารัฐประศาสนศาสตร์ Faculty Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University, Public Administration. kandomrisu@gmail.com

of sub-district headmen and village headmen in Nakae District, Nakhon Phanom Province was at a high level. (2) Comparison of their roles and duties, classified by personal factors, overall and each aspect, was significantly different at the .05 level.

Keywords: Roles; Local Development; Headmen and Village Headmen

บทนำ (Introduction)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำฝ่ายปกครองเป็นสถาบันที่มีอยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน ถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครอง ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตตำบลและหมู่บ้านที่เรียกกันว่า “การปกครองท้องที่” กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีสถานะที่เป็นทั้งผู้แทนประชาชนและผู้นำของชุมชนกล่าวคือ ผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบบทบาทสองด้านพร้อมกัน คือ กิ่งข้าราชการประจำและกิ่งข้าราชการการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญของการปกครองในส่วนท้องถิ่นและเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทยในการเป็นผู้นำตำบลหมู่บ้านที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้าน ประสานประชาชนในพื้นที่นำนโยบายของรัฐ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มาปฏิบัติในพื้นที่ และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การพัฒนาเอกชนหรือภาคธุรกิจเอกชนร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2553: 53)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้นำฝ่ายปกครองมีบทบาทในด้านต่าง ๆ ทั้งในบทบาทของ การเป็นตัวแทนของประชาชน บทบาทในการเป็นตัวแทนของทางการ และบทบาทการเป็นตัวแทนของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านและตำบลด้วยความเป็นผู้นำหมู่บ้านหรือตำบลที่มาจาก การเลือกตั้งของคนในหมู่บ้านและตำบล และยังคงมีสถานภาพเป็นผู้นำตามธรรมชาติที่มีอำนาจบารมีเหนือกว่าคนในหมู่บ้านและตำบลอีกด้วยด้วยเหตุนี้ การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในตำบลและหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในฐานะผู้ปกครองท้องถิ่นในการยุติปัญหาความขัดแย้งและไกล่เกลี่ย ไม่ให้กลายเป็นข้อพิพาทเป็นคดีความสู่ศาล แสดงออกถึงบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แต่ละวิธีขึ้นอยู่กับอยู่กับลักษณะของความขัดแย้ง สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาและอำนาจในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งการศึกษาอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในชุมชน (สุพรรณิ เกสรินทร์ และคณะ, 2558) กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้มีอำนาจทางตุลาการตัดสินความขัดแย้งหรือข้อพิพาทโดยไม่ต้องมีกฎหมายของบ้านเมืองให้อำนาจรองรับ และเป็นที่เชื่อถือของคนทั้งหมู่บ้าน ซึ่งแนวทางในการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งต่าง ๆ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านต้องยึดหลักการจัดการความขัดแย้งให้ถูกวิธี ต้องมีความเข้าใจและเข้าถึงการแก้ไขความขัดแย้ง รู้ประเด็นปัญหาที่แท้จริงและเลือกใช้วิธีการจัดการที่ดีที่สุด อาจใช้การบังคับ การหลีกเลี่ยง การปรองดอง การประนีประนอม หรือการร่วมมือกัน บทบาทในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นจะเป็นที่ยอมรับหรือได้รับความศรัทธาของประชาชนมากน้อยเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับท่าทีท่าทาง กำลังใจ กำลังความสามารถในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (อภินันท์ คำเจริญ, 2559)

จากบทบาทหน้าที่การพัฒนาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายดังกล่าว การปฏิบัติงานจะได้ผลหรือไม่ได้ผลนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถ ความเสียสละ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็น

สำคัญ ถ้าหมู่บ้านใดได้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ดี ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านนั้นให้มีประสิทธิภาพ คณะบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีส่วนในการพัฒนา คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่การปกครองในระดับตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นหน้าที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ทั้งด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ด้านการที่เกี่ยวกับอาญา ด้านงานทะเบียน ด้านการพัฒนาตำบลและการส่งเสริมอาชีพราษฎร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษา บทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยมุ่งเน้นศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทการพัฒนาชุมชน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำผลวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้ก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยทางด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ปัจจัยทางด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา ปัจจัยทางด้านงานทะเบียน ปัจจัยทางด้านการพัฒนาตำบลและการส่งเสริมอาชีพของราษฎร อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านบทบาททางด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร 2) ด้านบทบาททางด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา 3) บทบาททางด้านงานทะเบียน และ 4) ด้านบทบาททางด้านการพัฒนาตำบลและการส่งเสริมอาชีพของราษฎร

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 12 ตำบล 143 หมู่บ้าน จำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 151 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 12 ตำบล 143 หมู่บ้าน จำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 151 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร โดยใช้คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาวิจัยจำนวน 124 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 67)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาศึกษาวิจัยเริ่มจากเดือน พฤศจิกายน 2564 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อวิจัยบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับของบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

โดยแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ เป็นระดับการประเมินดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 67)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตแนะนำตัวจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณที่ได้กระทำการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป โดยผู้วิจัยสามารถรวบรวมแบบสอบถามคืนได้ทั้งหมด แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ ดังนี้

การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง (2) การวิเคราะห์ระดับบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.แล้วทำเป็นตารางประกอบคำบรรยาย (3) วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ t-test Independent (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way ANOVA (F-test) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Different)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง (n=124)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 25 – 30 ปี	4	3.22
1.2 31 – 35 ปี	36	29.03
1.3 36 – 40 ปี	47	37.91
1.4 41 ปีขึ้นไป	37	29.84
รวม	124	100.00
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า	0	0.00
2.1 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	30	24.19
2.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย	44	35.49
2.3 ปวส. หรือ อนุปริญญา	24	19.35
2.4 ปริญญาตรีขึ้นไป	26	20.97
รวม	124	100.00
3. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง		
3.1 1-2 ปี	23	18.55
3.2 3-4 ปี	60	48.39
3.3 5-6 ปี	25	20.16
3.4 7 ปีขึ้นไป	16	12.90
รวม	124	100.00

ตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 36 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.91 มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 35.49 มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 3-4 ปี ร้อยละ 48.39

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับระดับบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผล การ

ดำเนินการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยข้อมูลที่ได้สามารถจำแนกได้ตามรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่น ของผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวม

บทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับบทบาทหน้าที่
1. ด้านบทบาทด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร	3.89	0.70	มาก
2. ด้านบทบาทด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา	3.76	0.72	มาก
3. ด้านอำนาจหน้าที่อื่นๆ	3.53	0.86	มาก
4. ด้านบทบาทด้านการพัฒนาตำบลและการส่งเสริมอาชีพของราษฎร	3.92	0.74	มาก
โดยรวม	3.77	0.75	มาก

ตารางที่ 2 พบว่า บทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านบทบาทด้านการพัฒนาตำบลและการส่งเสริมอาชีพของราษฎร ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา ด้านบทบาทด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ($\bar{X} = 3.89$) และด้านบทบาทด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลโดยรวม

ข้อที่	บทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	เพศ		ระดับการศึกษา		ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	ด้านบทบาททางด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร	4.40	0.75	4.53	0.62	4.12	0.72
2	ด้านบทบาททางด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา	4.21	0.73	4.30	0.73	4.50	0.85
3	ด้านบทบาททางด้านงานทะเบียน	4.20	0.64	4.22	0.75	4.31	0.82
4	ด้านบทบาททางด้านการพัฒนาตำบลและการส่งเสริมอาชีพของราษฎร	4.10	0.61	3.75	0.80	3.85	0.67
	รวม	4.23	0.68	4.02	0.72	4.20	0.77

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล โดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยมีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด ด้านเพศ มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.68) ด้านระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.77) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดรวม ด้านระดับการศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.72)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussions)

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ที่บทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า

1. ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับอภิชาติ เทพชมภู (2553) พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกับณัฐฉัตร ฤทธนอก (2555) พบว่า (1) ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการอำนวยความสะดวก รองลงมา คือ ด้านการให้บริการประชาชน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ตามลำดับ (2) ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งพบว่า ไม่แตกต่างกัน (3) จากการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สรุปได้ ดังนี้ จากการศึกษาศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี แต่การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวข้องกับระเบียบกฎหมายหลายฉบับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดทักษะและอุดมการณ์และขาดภาวะผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปที่มีความรู้ความสามารถ สมัครเข้ามารับการเลือกตั้งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมากขึ้น สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในตำแหน่งอยู่แล้ว ควรพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรู้ในระเบียบ กฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องระเบียบ กฎหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างต่อเนื่อง ควรปลูกฝังอุดมการณ์ของนักปกครองในฐานะผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในระดับตำบล หมู่บ้าน ให้มีจิตอาสาที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน พร้อมกับการพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชนที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

2.1 สมมติฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกัน ระดับการศึกษา และระยะเวลาดำรงตำแหน่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นางลักขณ์ พรหมจินดา (2554) พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง ในภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติงานดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมีระดับการปฏิบัติดีเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่การปกครองราษฎร ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการป้องกันโรคติดต่อ และด้านการทะเบียนตามลำดับ สำหรับด้านการรายงานต่อทางราชการ มีระดับการปฏิบัติดีเป็นอันดับสุดท้ายผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพศชาย มีระดับการปฏิบัติงานดีทุกด้านมากกว่าเพศหญิง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 31-40 ปี มีระดับการปฏิบัติงานที่ดีทุกด้านมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานดีมากกว่าสถานภาพอื่น ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติงานดีกว่าการศึกษา ระดับอื่น ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอาชีพอื่น ๆ มีการปฏิบัติงานดีทุกด้านมากกว่าอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีการปฏิบัติงานทุกด้านดีกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนอื่น ๆ และบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ที่พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีความแตกต่างกันระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่งเห็นว่ามีบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน และณัฐฉิ ญนนอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งพบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 สมมติฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ์ มาลี (2551) พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน อภิชาติ เทพขมภู (2553) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระหว่างประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ที่พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกัน ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และณัฐฉิ ญนนอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 สมมติฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ์ มาลี (2551) พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน อภิชาติ เทพขมภู (2553) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระหว่าง

ประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกันระหว่างอายุ ระดับการศึกษาระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และณัฐฤดี ถุนนอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่งและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยเรื่องบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มี อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน บทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุระหว่าง 45-54 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมมากกว่าอายุอื่น ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมมากกว่าระดับการศึกษาอื่น และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 ปี ขึ้นไปมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมมากกว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งอื่น ๆ และมีผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากที่สุด เป็นลำดับแรก คือ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทางานทะเบียน และด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา จากข้อค้นพบดังกล่าว

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังนี้

1. ทราบผลระดับบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
2. ทราบผลเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 จากผลการวิจัยควรส่งเสริมการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจตลอดจนความชำนาญ ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
 - 1.2 จากผลการวิจัยควรนำผลการวิจัยด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเพื่อให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองในระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่น การสนับสนุนงบประมาณ ค่าตอบแทนแก่กรรมการหมู่บ้าน หรือหมู่บ้าน อพป. ซึ่งในปัจจุบันนี้ กรรมการหมู่บ้านไม่มีค่าตอบแทน แต่ระเบียบการบริหารหมู่บ้านมีความชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อื่น ๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2.2 ควรศึกษาขอบเขตด้านบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทราบถึงระดับการพัฒนาท้องถิ่นสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวิธีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่การพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับประโยชน์ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามภารกิจได้ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2553). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ: อาสา
รักษาดินแดน.
- ณัฐวุฒิ ฤนนอก. (2555). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านกรณีศึกษา: อำเภอเมือง
ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ พรหมจินดา. (2554). การประเมินตนเองในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการ
จัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุพรรณิ เกสรินทร์ และคณะ. (2558). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งชุมชน ใน
อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามระดับการศึกษา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุวรรณ มาลี. (2551). บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
สกลนคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราช
ภัฏมหาสารคาม.
- แสงจันทร์ เหล่าฉาย. (2553). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีศึกษา อำเภอ
กุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย
สาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภินันท์ คำเจริญ. (2559). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ
ลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภอ
อุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิชาติ เทพชมภู. (2553). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร
จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.